Sygnatura akt XVIII C 1122/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Jan Sterczała

Protokolant:Protokolant sądowy Anna Malak

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Z. S. (1)

przeciwko Spółdzielnia Mieszkaniowa "Osiedle (...)" w P.

o uchylenie uchwały

1. uchyla uchwałę Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle (...)” w P. numer (...) z dnia 15 maja 2015 roku, w części dotyczącej Z. S. (1),

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 397 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSO Jan Sterczała

XVIII C 1122/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 lipca 2015 roku, skierowanym przeciwko pozwanej ***Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle (...)” z siedzibą w P.*** do tut. Sądu w dniu 14 lipca 2015 roku, powód ***Z. S. (1)*** wniósł o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej pozwanej nr (...) z dnia 15 maja 2015 roku w sprawie wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej, a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał między innymi, iż fakt, że nie posiada on prawa do lokalu w spółdzielni nie mógł stanowić podstawy wykreślenia go z rejestru członków pozwanej, gdyż statut pozwanej – w brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia ww. uchwały – nie przewidywał tego rodzaju wymogu w stosunku do swoich członków. Powód podniósł także, iż przed podjęciem ww. uchwały Rada Nadzorcza pozwanej zaniechała obowiązku wysłuchania wyjaśnień powoda jako zainteresowanego członka, zaś w swojej treści ww. uchwała nie zawierała wyczerpującego uzasadnienia jej podjęcia.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 września 2015 roku, wniesionej do tut. Sądu w dniu 15 września 2015 roku, uzupełnionej w dniu 16 września 2015 roku, pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwana zwróciła uwagę między innymi na fakt, iż Trybunał Konstytucyjny w powołanym w ww. uchwale wyroku z dnia 5 lutego 2015 roku, sygn. akt K 60/13, orzekł, iż art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1222) w zakresie, w jakim dopuszcza członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej podmiotów, którym nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu lub ekspektatywa

odrębnej własności lokalu, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 Konstytucji RP. Podejmując ww. uchwałę Rada Nadzorcza pozwanej miała na względzie doniosłe znaczenie wydania rzeczonego wyroku dla wykładni przepisów regulujących stosunki spółdzielcze. Odnosząc się do zarzutu powoda, iż przed podjęciem ww. uchwały nie został on wysłuchany pozwana wskazuje, iż wszystkie okoliczności faktyczne, przemawiające za wykreśleniem powoda z rejestru członków pozwanej, były znanej pozwanej, zaś ewentualne stanowisko powoda nie miałoby żadnego wpływu na jej podjęcie.

W toku rozprawy w dniu 29 października 2015 roku powód złożył wniosek ewentualny o stwierdzenie nieważności ww. uchwały jako sprzecznej z prawem, zaś pozwana wniosła o oddalenie powództwa ewentualnego. Ponadto powód podniósł zarzut, iż ww. uchwała jest wadliwa, bowiem została podjęta przez organ, w którego skład wchodziła osoba, która także na mocy ww. uchwały została wykreślona z rejestru członków pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana stanowi spółdzielnię mieszkaniową, mogącą zrzeszać zarówno osoby prawne, jak i osoby fizyczne. Jednym z członków pozwanej był powód, któremu wraz z małżonką – Z. S. (2) – przysługiwało prawo względem nieruchomości zarządzanych przez pozwaną: prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w P. przy ulicy (...), dla którego Sąd Rejonowy (...), prowadzi księgę wieczystą numer (...), prawo odrębnej własności lokalu niemieszkalnego numer (...), położonego w P. przy ulicy (...), dla którego Sąd Rejonowy (...), prowadzi księgę wieczystą numer (...), a także związane z nimi udziały w nieruchomości gruntowej i częściach wspólnych budynku, położonej przy ulicy (...) w P., dla której Sąd Rejonowy (...), prowadzi księgę wieczystą numer (...). W dniu 26 listopada 2008 roku, na podstawie zgodnych oświadczeń złożonych przed asesorem notarialnym A. R., powód wraz z małżonką darowali córce – I. K. – prawo własności przedmiotowych lokali oraz przedmiotowe udziały, którą to darowiznę córka powoda przyjęła, z zastrzeżeniem nieodpłatnego i dożywotniego użytkowania przedmiotu darowizny przez darczyńców.

Bezsporne, a nadto dowód – statut pozwanej (k. 54 – 69); akt notarialny z dnia 26 listopada 2008 roku (k. 42 – 45).

W dniu 14 kwietnia 2015 roku Zarząd pozwanej zwrócił się do Rady Nadzorczej pozwanej o wykreślenie pięciu członków pozwanej, w tym powoda, jako członków, którym nie przysługiwało prawo do lokalu zarządzanego przez pozwaną. Uzasadnieniem dla wykreślenia ww. osób z rejestru członków pozwanej miał być fakt, iż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 5 lutego 2015 roku, sygn. akt K 60/13, uznał art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1222) w zakresie, w jakim dopuszcza członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej podmiotów, którym nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu lub ekspektatywa odrębnej własności lokalu za niezgodny z art. 64 ust. 1 Konstytucji RP. W ocenie Zarządu pozwanej wykreślenie ww. osób z rejestru członków pozwanej miało zapobiec ewentualnym zarzutom ze strony innych członków pozwanej, iż w walnym zgromadzeniu uczestniczą osoby, które nie są mają interesu prawnego w zakresie zarządzania pozwaną. W dniu 15 maja 2015 roku Rada Nadzorcza pozwanej podjęła uchwałę nr (...)w sprawie wykreślenia z rejestru rzeczonych członków pozwanej, w tym powoda, powołując się na fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku o przedstawionej wyżej treści i wskazując, iż członkiem pozwanej nie może być osoba, której nie przysługuje prawo do lokalu zarządzanego przez spółdzielnię, a więc która nie ma w tym zakresie interesu prawnego. Powodowi ww. uchwała została doręczona w dniu 11 czerwca 2015 roku. W tym samym dniu, tj. 11 czerwca 2015 roku Walne Zgromadzenie Członków pozwanej podjęło uchwałę nr (...) drodze której wprowadzono zmiany w statucie pozwanej, polegające między innymi na ustanowieniu względem członka pozwanej, będącego osobą fizyczną, wymogu posiadania interesu prawnego względem pozwanej. Na wniosek pozwanej z dnia 19 czerwca 2015 roku, złożony w dniu 24 czerwca 2015 roku, Sąd Rejonowy (...)postanowieniem z dnia 29 lipca 2015 roku dokonał wpisu w rejestrze przedsiębiorców KRS dla pozwanej między innymi w zakresie dotyczącym rzeczonej zmiany statutu pozwanej.

Bezsporne, a nadto dowód – wniosek Zarządu pozwanej z dnia 14 kwietnia 2015 roku (k. 49); uchwała nr (...)Rady Nadzorczej pozwanej z dnia 15 maja 2015 roku (k. 46); pismo pozwanej z dnia 27 maja 2015 roku wraz z potwierdzeniem odbioru przez powoda (k. 47 – 48); uchwała nr 6/2015 Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej

z dnia 11 czerwca 2015 roku (k. 51 – 52); wniosek pozwanej z dnia 19 czerwca 2015 roku (k. 53); odpis postanowienia Sądu Rejonowego (...)z dnia 29 lipca 2015 roku, sygn. akt (...)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów oraz twierdzeń stron, zawartych w pozwie i w odpowiedzi na pozew, a także przedstawionych w toku przesłuchania stron.

Dowodom w postaci ***dokumentów*** Sąd dał wiarę w całości, gdyż ich autentyczność i wartość dowodowa nie budziły wątpliwości Sądu. Prawdziwości zgromadzonych w sprawie dokumentów urzędowych i prywatnych nie zakwestionowała także żadna ze stron, zaś Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

W toku rozprawy w dniu 29 października 2015 roku Sąd przeprowadził dowód z ***przesłuchania stron***, w tym za stronę pozwaną Prezesa Zarządu pozwanej – A. K.. W zakresie twierdzeń mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd uznał wyjaśnienia złożone przez strony za wiarygodne. Obie strony spójnie i logicznie przedstawiły przebieg zdarzeń, które doprowadziły do podjęcia ww. uchwały, a także wyjaśniły okoliczności faktyczne, które miały miejsce już po jej podjęciu. Wyjaśnienia stron w tej mierze odpowiadały ustaleniom poczynionym przez Sąd po przeprowadzeniu innych dowodów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy, dlatego też Sąd dał im wiarę w pełni. Sąd pominął natomiast inne twierdzenia stron odnośnie okoliczności niemających znaczenia dla ustalenia wadliwości ww. uchwały, w szczególności twierdzenia powoda dotyczące rzekomej rzeczywistej przyczyn wykreślenia go z rejestru członków pozwanej.

Ustalając stan faktyczny Sąd miał na uwadze, iż każda ze stron zobowiązana jest dawać wyjaśnienia co do okoliczności faktycznych sprawy zgodnie z prawdą (art. 3 k.p.c.), a także wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 zd. 1 k.p.c.). W przypadku, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej odnośnie okoliczności faktycznych sprawy Sąd, mając na uwadze wynik całej rozprawy, może uznać ww. fakty za przyznane przez stronę (art. 230 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne i jako takie winno zostać uwzględnione.

Działalność spółdzielni mieszkaniowej reguluje ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U z 2013 r., poz. 1222 j. t. ze zm.), natomiast na podstawie art. 1 ust. 7 ww. ustawy w sprawach nią nieuregulowanych zastosowanie znajduje ustawa z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 j. t. ze zm.), dalej także jako „Prawo spółdzielcze". Na tej podstawie przepisy Prawa spółdzielczego stosuje się w zakresie dotyczącym między innymi rozwiązania stosunku członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej.

Zgodnie z art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa, dalszego pozostawania członka w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami, na co wskazuje art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego, natomiast wykreślenie z rejestru członków spółdzielni może nastąpić, gdy członek spółdzielni nie wykonuje swoich obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych, stosownie do brzmienia art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego. Znamienne jest to, iż zarówno przyczyny wykluczenia, jak i przyczyny wykreślenia z rejestru członków spółdzielni określa jej statut. Wynika to nie tylko z brzmienia art. 24 § 2 i 3 Prawa spółdzielczego, ale także odpowiada to regulacji art. 5 § 1 Prawa spółdzielczego, który przewiduje, iż statut spółdzielni powinien określać między innymi zasady i tryb wykreślenia i wykluczania członków spółdzielni. Postanowienia statutu w tym zakresie nie mogą wykraczać poza ogólne ramy zakreślone przywołanymi wyżej przepisami i ogólnymi zasadami prawa spółdzielczego. Jak stanowi jak art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego, organem właściwym do podjęcia uchwały w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia członka spółdzielni jest walne zgromadzenie spółdzielni lub rada nadzorcza, stosownie do postanowień statutu.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest uchwała Rady Nadzorczej pozwanej w przedmiocie wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej. Zakres uprawnień członka, względem którego podjęto tego rodzaju uchwałę,

wyznacza art. 24 § 6 Prawa spółdzielczego, który przewiduje, iż może on odwołać się od uchwały o wykreśleniu lub wykreśleniu w terminie określonym w statucie albo zaskarżyć uchwałę do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia uchwały z uzasadnieniem. W takim przypadku odpowiednie zastosowanie znajduje art. 42 § 3 Prawa spółdzielczego stanowiący, iż uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu.

Analiza żądania powoda pozwala uznać, iż jego podstawą ma być sprzeczność ww. uchwały z postanowieniami statutu pozwanej. Przyjmuje się, iż podstawą żądania uchylenia uchwały z powodu jej sprzeczności z postanowieniami statutu mogą być zarówno zarzuty o charakterze merytorycznym (dotyczące treści uchwały), jak i zarzuty o charakterze formalnym (odnoszące się do postępowania w przedmiocie wydania uchwały), przy czym uchybienia natury formalnej mają znaczenie tylko o tyle, o ile miały lub mogły mieć znaczący wpływ na treść uchwały (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2007 roku, sygn. akt I CSK 335/06). Nie ulega przy tym wątpliwości, iż dla rozstrzygnięcia o zasadności żądania powoda decydujące znaczenie ma stan faktyczny i prawny, jaki istniał w dniu podjęcia ww. uchwały.

Zgodnie z treścią ww. uchwały, przyczyną wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej miał być fakt, iż powód – jako osoba nie mająca prawa do lokalu zarządzanego przez pozwaną – nie mógł być jej członkiem w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 lutego 2015 roku, sygn. akt K 60/13. Natomiast zgodnie z § 17 statutu pozwanej w brzmieniu obowiązującym w dniu podjęcia ww. uchwały, członek pozwanej, niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być pozbawiony członkostwa przez wykreślenie z rejestru członków w szczególności, gdy członek, będący osobą fizyczną: nie wpłaci w terminie wpisowego, udziału, wkładu budowlanego lub zaliczki na poczet wkładu budowlanego (ust. 2 pkt 1), bez istotnej przyczyny zrezygnuje z realizacji przydziału (ust. 2 pkt 2), odstąpił lub wypowiedział umowę zawartą z pozwaną w sprawie budowy lokalu lub innego obiektu, a także nie dopełnił obowiązków wynikających z tej umowy (ust. 2 pkt 3), po orzeczonym rozwodzie lub unieważnieniu małżeństwa, w wyniku podziału majątku wspólnego utracił prawo do lokalu lub prawomocnym wyrokiem sądu orzeczono jego eksmisję z lokalu (ust. 2 pkt 4) albo utracił wkład budowlany lokalu w postępowaniu egzekucyjnym (ust. 2 pkt 5). Nie ulega wątpliwości, iż podana wyżej przyczyna wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej nie odpowiada żadnej z podstaw wykreślenia z rejestru członków pozwanej, określonych w statucie. Oznacza to, iż w świetle postanowień statutu pozwanej ww. uchwała była wadliwa, bowiem wskazane w jej treści okoliczności de facto nie mogły stanowić podstawy wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej. Na tę ocenę nie ma wpływu fakt, iż statut pozwanej, w zakresie określającym przyczyny wykreślenia z rejestru członków pozwanej, posługuje się zwrotem „w szczególności". W tej mierze Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 lipca 2013 roku, sygn. akt I ACa 675/13, iż skoro art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego wyraźnie wskazuje, iż przyczyny wykreślenia z rejestru członków spółdzielni określa statut, to nie ma żadnych podstaw ku temu, by spółdzielnia lub sąd mogły ten katalog dowolnie rozszerzać. Rozwiązanie stosunku członkostwa poprzez wykreślenie może nastąpić wyłącznie z przyczyn jednoznacznie wskazanych w statucie. Jeżeli zatem statut pozwanej nie przewidywał możliwości wykreślenia z rejestru członków z powodu nieposiadania przez niego prawa do lokalu zarządzanego przez pozwaną, okoliczność ta nie mogła stanowić podstawy wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej, niezależnie od innych postanowień statutu. Z tego względu ww. uchwała winna była zostać uchylona jako sprzeczna z postanowieniami statutu pozwanej.

Poza zakresem kognicji Sądu pozostawała problematyka członkostwa w pozwanej w świetle postanowień statutu, podnoszona przez obie strony w pismach procesowych. W tym zakresie należy jednak zgodzić się z powodem, iż w chwili podjęcia ww. uchwały statut pozwanej nie formułował względem członków wymogu posiadania interesu prawnego w spółdzielni, zaś fakt zmiany postanowień statutu już po podjęciu ww. uchwały nie wpływa na ocenę działań podjętych przez pozwaną. Wbrew twierdzeniom pozwanej, bez znaczenia jest także fakt, iż w rzeczonym wyroku Trybunał Konstytucyjny zakwestionował pod względem zgodności z Konstytucją RP przepis prawa o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie, w jakim dopuszcza on członkostwo w spółdzielni osób niemających interesu prawnego. Nie ulega wątpliwości, iż skoro od dnia ogłoszenia wyrok ten stał się częścią obowiązującego porządku prawnego, winien być on uwzględniany w toku wykładni przepisów prawa spółdzielczego, w szczególności

na potrzeby przyjmowania nowych członków spółdzielni mieszkaniowych. W ocenie Sądu, rzeczony wyrok nie może natomiast stanowić podstawy podejmowania działań względem dotychczasowych członków spółdzielni bez uprzedniej zmiany statutu w taki sposób, by pozbawienie członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej znajdowało wyraźną podstawę prawną w samym statucie spółdzielni.

Niezależnie od przedstawionych wyżej okoliczności należy przyjąć, iż Rada Nadzorcza pozwanej, podejmując ww. uchwałę, zaniechała obowiązku uprzedniego wysłuchania powoda, wynikającego zarówno z art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego, jak i z § 18 ust. 1 statutu pozwanej. Mając jednak na względzie to, jakiego rodzaju okoliczności stanowiły motywy wykreślenia powoda z rejestru członków pozwanej, w świetle ogółu twierdzeń przedstawionych przez powoda w toku niniejszego postępowania nie sposób uznać, iż dopełnienie przedmiotowego obowiązku miałoby jakikolwiek wpływ na treść ww. uchwały. Odnośnie innych uchybień formalnych, które mogłyby stanowić podstawę do uchylenia ww. uchwały, Sąd nie podziela zdania powoda jakoby ww. uchwała nie została dostatecznie uzasadniona, a także jakoby w skład Rady Nadzorczej w chwili podejmowania ww. uchwały wchodziły osoby nieuprawnione. W tym zakresie Sąd przyjął, iż fakt nieposiadania przez powoda prawa do lokalu zarządzanego przez pozwaną, interpretowany w związku z przywołaną w ww. uchwale sentencją rzeczonego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, pozwalał ustalić, jakimi motywami kierowała się pozwana decydując się na wykreślenie powoda z rejestru członków pozwanej. Natomiast fakt, iż w drodze podjęcia ww. uchwały wykreślony z rejestru członków pozwanej został także członek Rady Nadzorczej pozwanej, podejmującej ww. uchwałę, nie wpływa na jej ważność, bowiem statut pozwanej nie uzależnia zdolności do zasiadania w Radzie Nadzorczej pozwanej od bycia członkiem pozwanej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd doszedł do przekonania, iż istniały podstawy do uchylenia ww. uchwały w zakresie dotyczącym powoda i uwzględnił powództwo, jak w pkt 1 sentencji wyroku. Z tego względu rozpoznaniu nie podlegało żądanie ewentualne powoda o stwierdzenie nieważności ww. uchwały jako sprzecznej z prawem.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Z uwagi na fakt, iż powództwo zostało uwzględnione w całości, Sąd nałożył na pozwaną obowiązek zwrotu na rzecz powoda kosztów procesu, na które składają się poniesiona przez powoda opłata od pozwu w wysokości 200,00 PLN, wynikająca z art. 27 pkt 8 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 j. t. ze zm.), wynagrodzenie pełnomocnika powoda w wysokości 180,00 PLN, ustalone zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz opłata skarbowa od pełnomocnictwa udzielonego przez powoda w wysokości 17,00 PLN.

SSO Jan Sterczała